

Handläggare
Maarten De Pourcq
08-508 26 298

Till
Trafiknämnden
2020-02-20

Staden bör anställa en stadsljusdesigner för att främja biologisk mångfald. Motion från Sara Stenudd (V). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Anne Kemmler
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafiknämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion från Sara Stenudd (V) om att staden bör anställa en stadsljusdesigner för att främja biologisk mångfald.

Trafikkontoret anlitar ljusdesigners som upphandlade konsulter i flera projekt och arbetar även med att ta fram ett ljusprogram ”Ljus i Stockholm”, som tar hänsyn till miljöaspekter, energibesparing, trafiksäkerhet, trygghet och gestaltungsfrågor i de olika stadsmiljöerna.

Trafikkontoret arbetar intensivt med specifika miljöfrågor och planerar en samverkan med RISE (Research Institutes of Sweden), Konstfack, KTH och miljöförvaltningen omkring detta.

Remissen

Trafiknämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion av Sara Stenudd (V) om att staden bör anställa en stadsljusdesigner för att främja biologisk mångfald.

Motionen nämner att staden bör ge berörda förvaltningar i uppdrag att utarbeta en ljusstrategi för att komma till rätta med ljusförorening som gör att man inte kan se vintergatan en stjärnklar kväll. För människor är det tråkigt men inte livsnödvändigt, men för nattlevande djur och insekter, som till stor del navigerar efter stjärnorna är det just livsnödvändigt. Deras överlevnad är avgörande för människorna. Försvinner insekterna så försvinner pollinerarna, och försvinner pollinerarna kommer vi inte få någon mat.

Motionen nämner också att en ljusdesigner skulle kunna användas i ett tidigt skede av planprocesserna för att dels få till en belysning som ökar trygghet och estetiska värden, men även tar hänsyn till miljöaspekter, energibesparing etc.

Trafiknämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-03-20.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts internt på trafikkontoret och i samråd med stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen.

Trafikkontorets synpunkter

Tidigare planerades den offentliga belysningen främst för att öka trafiksäkerheten och tryggheten och för att göra staden till en mer levande plats under den mörka delen av dygnet. Idag tar trafikkontoret även mer hänsyn till miljön vid planering av ny belysning.

För att minimera ljusnedsmutsningen, vilket är en av orsakerna till att nattlevande djur och insekter blir desorienterade, arbetar trafikkontoret idag enligt principen ”rätt ljus på rätt plats vid rätt tillfälle”. Det innebär att planera mer riktat ljus och mindre uppåtriktat ljus och att styra armaturens ljusflöde efter olika behov, situation/plats, tid och frekvens.

Dessa principer bearbetas löpande och beskrivs i trafikkontorets interna arbetsdokument "Ljus i Stockholm" som tas fram av en arbetsgrupp av externa konsulter och ljusdesigners och en arbetsgrupp på Stockholms stad med deltagare från trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, stadsmuseet och rådet till skydd för Stockholms skönhet.

Dokumentet är tänkt att kunna användas både av stadens olika förvaltningar och av andra aktörer som t ex. konsulter och fastighetsägare.

Tekniken utvecklas och gör nya ljuslösningar möjliga, samtidigt behövs ett miljöperspektiv på belysningsanläggningarna och dess energiförbrukning. Syftet med "Ljus i Stockholm" är att presentera visionen om Stockholms stads offentliga rum kvällstid och ge råd om tillvägagångsätt i ljusplaneringsprocessen så att helhetsupplevelsen av stadsrummet är i fokus.

En av trafikkontorets utmaningar med att förvalta stadens offentliga belysning är balansgången mellan de funktionella och miljövänliga aspekterna i belysningsanläggningen. För att uppnå en ökad trygghetskänsla behöver trafikkontoret t ex. i parkområden även kasta ljus på trädkronor eller buskage, vilket bidrar till ljusförorening.

Modernisering av stadens offentliga belysningsanläggning med LED-armaturer ger möjlighet att energieffektivisera och minska ljusföroreningar. LED-belysning har, utöver att vara mer energieffektiv, även egenskaper som gör att den är digitalt styrbar och att den har ett effektivare och bättre riktat ljusflöde, vid korrekt ljusplanering.

I projektet "Smart och uppkopplad belysning" kommer kontoret att testa och utvärdera digital ljusstyrning i större skala med en styrplattform som kan styra belysningen på olika sätt i ett större område. Ljuset kommer att styras efter behov genom att använda till exempel rörelsedetektorer som tänder ljuset till en viss lumennivå vid detektering och minskar ljusflödet eller släcker ljuset om ingen rörelse detekteras. Detta är ett sätt att minska ljusföroreningen. Projekt Smart och uppkopplad belysning är del av stadsledningskontorets Program för smart och uppkopplad stad.

Utöver en modernare anläggning som kan effektivisera användningen av belysningen genom styrning behöver staden även ha en bättre förståelse för vilket inflytande eller påverkan belysningen kan ha på fauna och flora.

Det är viktigt att dessa värden tas med i stadsbyggnadsprojekt och att staden har en enad bild om utformningen av Stockholms offentliga rum. Trafikkontoret har därför en fortsatt dialog angående nämnda processer med miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.

Trafikkontoret arbetar redan med att ta fram ett ljusprogram i samverkan med ljusdesigners och planerar att arbeta mer intensivt med specifika miljöfrågor i samverkan med RISE (Research Institutes of Sweden), Konstfack, Kungliga Tekniska högskolan och miljöförvaltningen.

Kontoret anser därför att det inte finns behov av att anställa en stadsljusdesigner.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Slut

Bilaga 1: Motion om att staden bör anställa en stadsljusdesigner